

Thuis bij God de Vader

Ledevaartkerk Chaam, zondag 2 januari 2022

Ds. Sara Dondorp

Schriftlezing: Lucas 2: 40-52 (NBV21)

Inleiding

Kerst en Oud en Nieuw vieren we het liefst in de familiekring. Hier in de Kerk is het nog een beetje kerstsfeer. De kerstboom staat er nog, de adventskrans staat er nog en brandt. Voor de tweede keer was dat nu niet vanzelfsprekend mogelijk. Terwijl familiebanden, van wat voor aard dan ook, zo belangrijk zijn. Afgelopen vrijdag schreef Theoloog des Vaderlands Thomas Quartier in Dagblad Trouw over wat het betekent om een feest als Oud en Nieuw over te slaan.¹

“Wat kan ons houvast geven? Hoe kunnen we omzien naar elkaar?” Als ik het goed begrijp pleit hij ervoor te blijven vasthouden aan een vorm van ritueel of aandacht voor het moment. Ook al is dat dit jaar anders dan we zouden willen. Binnen je eigen bubbel gaat je blik als vanzelf naar binnen. “Wellicht is verbondenheid wel des te groter als mensen er niet kunnen zijn?” vraagt hij zich af. Over die verbondenheid gaat het vanmorgen. Met wie voelen we ons verbonden? Waar voelen we ons thuis, bij wie voelen we ons thuis? We lezen een verhaal over een kleine familie. De jonge Jezus en zijn beide ouders.

Overdenking

Gemeente van Jezus Christus,

Waar hoor je bij? Waar voel je je volledig thuis? En waarom? De evangelist Lucas sluit zijn Kerstverhaal af met een familieverhaal. De herders en de engelen zijn vertrokken, het kind is inmiddels opgegroeid tot een kleine jongen. Samen met zijn ouders en met heel veel meer familie - zoals dat momenteel voor ons niet mogelijk is - gaat hij Pesach vieren in Jeruzalem. Lucas beschrijft een heel gewoon en menselijk verhaal. Het Pesachfeest is ongetwijfeld heel mooi geweest, dat is vanzelfsprekend, dat hoeft Lucas niet te vertellen. Als de hele familie de terugweg weer heeft aangevat gaan Jozef en Maria er van uit dat hun zoon wel bij familie is. Bij oom Ruben en tante Rivka, zoals op de heenweg. Maar dat blijkt niet zo te zijn. Wat volgt is een alledaags en herkenbaar verhaal. Over bezorgde ouders die hun kind zoeken. Onwillekeurig denk ik aan zo'n omroeper in een warenhuis: “Willen de ouders van Brechje zich melden bij de klantenservice?” Op die manier worden de ouders van Brechje meestal snel gevonden. Meer algemeen denk ik ook een beetje aan die ouders die van hun kinderen vervreemd zijn geraakt. Ouders die niet in staat zijn hun kinderen werkelijk te bereiken. Juist tijdens de feestdagen is dat extra pijnlijk. Hoe veel mensen zijn er niet naar de ander op zoek? Op zoek naar juist degene die je het meest naast staat?

Volgens wijze theologen gaat het verhaal daar niet over. Dit is geen alledaags mensenverhaal, maar Gods Woord; Evangelie. Het gaat niet over zoeken, maar over vinden. Niet over bezorgde ouders, maar over het Huis van God. Over de tempel, de plek waar mensen God kunnen ontmoeten. Vanaf het begin heeft Lucas in zijn kerstverhaal de tempel centraal gesteld. Daar krijgt de priester Zacharias bezoek van een engel. En hij wordt met stomheid geslagen. Dan volgt het bekende geboorteverhaal in Bethlehem. Meteen daarna gaan Jozef en Maria naar

¹ Thomas, Quartier, 'De cel van de lockdown kan je blik verruimen', in: *Dagblad Trouw, De Verdieping*, vrijdag 31 december 2021.

Jeruzalem, naar de tempel, om het kind volgens de regels van de Schriften op te dragen. En hier, aan het eind van het kerstverhaal, komen we terug in de tempel, waar we Jezus voor het eerst zelf aan het woord horen. Het Kerstkind spreekt. In de tempel.

De tempel van Jeruzalem, het Huis van de Heer. Waarnaar de stammen opgaan, waar recht gedaan wordt, waar mensen vrede zoeken, waar mensen God zoeken. Het huis waar God wordt geloofd en geprezen. Waar de Schriften ter sprake komen. Waar God mensen komt ontmoeten. Huis van God. Hier voelt het Kerstkind zich thuis. Hier heeft hij zijn plek gevonden. Een jongen, eigenlijk een kind nog, die hongert naar kennis. In die leergierige kleine jongen herkennen we al de man die hij worden zal: altijd bezig met de Schriften, altijd in gesprek met mensen altijd bezig met Gods Woord. Een leergierige kleine jongen die de omstanders versteld doet staan. Allen zijn verbaasd over zijn verstand. Een wijze kleine jongen.

Het lijken twee verschillende verhalen. Het menselijke verhaal over bezorgde ouders op zoek naar hun kind. En het theologische verhaal over het Kerstkind, de Messias die in de tempel zijn thuis heeft gevonden. Maar het mooie van de Bijbel is dat het allebei kan. Het is niet of/of, maar en/en. Het verhaal heeft meerdere lagen. Alledaags gezinsdrama én evangelie. Het is het verhaal van het Kerstkind, dat zijn plek gevonden heeft. En het verhaal van bezorgde ouders, die hun kind zoeken. Ouders die hun kind voor het eerst hebben meegenomen op een pelgrimsreis naar Jeruzalem. Een hele verantwoordelijkheid. En ze raken hem kwijt. Voor alle ouders komt er een moment, dat ze hun kinderen los moeten laten. En vaak komt dat moment eerder dan ze zouden willen. Drie dagen zoeken Jozef en Maria. In het familiedrama is die periode volstrekt logisch. Gedurende één reisdag zoeken ze onder de pelgrims. Daar is hij niet. Dan kost het een tweede dag om terug te reizen. En op de derde dag vinden ze hem. In de tempel. Pas na die opluchting, komt de verontwaardiging. Je ziet het voor je. Maria die boos uitvalt: "Kind, waar was je toch! We waren doodsbenauwd, je vader en ik!" Let wel, in deze laag is Jozef de vader. Jozef is de verantwoordelijke, die zijn zoon mee op reis neemt. En Maria berispt hem. Gewone ouders zijn ze. Gewone mensen, zoals u en ik.

Maar Jezus, jong als hij is, geeft een ongewoon antwoord. "Waarom hebben jullie naar mij gezocht?" In het perspectief van het Kerstkind gaat het verhaal niet over zoeken, maar over vinden. Hij heeft zijn plaats gevonden in het Huis van God de Vader. Zijn aardse vader zocht hem, maar Jezus verwijst naar zijn Hemelse Vader. "Wisten jullie niet, dat ik in het huis van mijn Vader moest zijn?" Voor hem was het op dit moment nodig, bij die Vader te zijn. De Vader van de Schepping, de Vader van de Schriften. Dit zijn de eerste woorden die het Kerstkind spreekt. Woorden die in het familiedrama onbegrijpelijk zijn. Maar in de laag van het evangelie heel helder. Jezus, de Zoon van God heeft zijn plek gevonden. In de tempel, het huis van God de Vader. Daar is hij thuis, daar waar mensen God ontmoeten. Vanuit dat perspectief klinkt die zoektocht van drie dagen dan ook anders. Niet alleen: een dagreis heen, een dagreis terug, de derde dag. Maar ook een vooruitblik op een andere derde dag. De derde dag na zijn terechtstelling, de dag dat de vrouwen hem komen zoeken en hem vinden. "Wat zoeken jullie de levende bij de doden?" Ook hier is Jezus verbaasd over het zoeken, ook hier heeft hij zijn bestemming gevonden. In zijn perspectief gaat het niet over zoeken, maar over vinden. Over het vinden van je bestemming, over het vinden van God de Vader.

Ik denk aan de engel Gabriël die bij Maria kwam. "Hij zal Zoon Gods genoemd worden" had de Engel tegen haar gezegd, over het kind dat zij droeg. Die Zoon heeft hier zijn hemelse Vader gevonden. Jezus zegt niet: "Ik moet bij God zijn..." Het woord 'God' is ver en abstract. Wat Jezus in de tempel zoekt is dichterbij. De ontmoeting krijgt iets menselijks, omdat Jezus over zijn Vader spreekt. Dat relationele woord voor God, maakt God de Vader bereikbaar. Daarbij gaat het niet zozeer om de plek, maar vooral om de relatie. Misschien kan dat een troost zijn

voor al diegenen die vanmorgen niet hier op deze plek in de kerk kunnen zijn. Het gaat om de relatie. "Ik moet zijn bij wat bij mijn Vader hoort". Dat is ongetwijfeld niet bedoeld als verwijt aan Jozef. Dat hij geen goede vader zou zijn. Maar als vervulling van wat de engel Gabriël gezegd heeft: "Hij zal Zoon Gods genoemd worden." Die zoon heeft hier in de tempel deze Vader gevonden.

Jozef en Maria begrijpen het niet. Voor hen is dat allemaal nog teveel. Zij zitten midden in het familiedrama. Door hun ouderlijke verantwoordelijkheid en zorg, kunnen ze niet zien wat Jezus bedoelt. Ze staan er te dichtbij. Zij zijn de ouders die moeten loslaten, maar dat nu nog niet kunnen. Ze voelen zich nog teveel met hun kind verbonden, ze kunnen nog niet zien wat hij zal gaan worden. Jezus gunt ze de tijd. Hij gaat gehoorzaam met ze mee. Terug naar Nazaret. Hij gaat mee met de laag van het familiedrama. Voor de laag van het evangelie is straks nog alle tijd. Die laag komt vanaf hoofdstuk 3 steeds meer aan bod. Voor Jozef en Maria is dat alles nu nog te veel. Maria bewaart de woorden in haar hart. Later zal ze het wel begrijpen, op haar tijd. Maar Lucas weet het wel al. Hij is de evangelist die het achteraf beschrijft. Hij weet al wat er gaat gebeuren. Hij besluit zijn kerstevangelie met de woorden: "En Jezus nam toe in wijsheid en grootte en genade bij God en mensen." In die wijsheid wijst Jezus ons de weg naar de tempel, naar de relatie met God, als een plek waar we allemaal onvoorwaardelijk thuis kunnen komen. Vanuit die genade leert hij ons zijn Vader te ontmoeten. De Vader bij wie we onvoorwaardelijk thuis mogen zijn. Ook, en zelfs, als we door omstandigheden niet bij onze familie of in de kerk kunnen zijn. En in zijn grootheid heeft hij geduld met ons, als we dat niet zomaar kunnen vinden of ervaren.

Amen